

גיבור ציד או גיבור בית – דף לימוד

בימי חנוכה אומרים בעל הניסים "מסרת גיבורים ביד חלשים". האם גבורה באה לידי ביטוי רק בכוח פיזי? באילו דרכים נוספות הגבורה באה לידי ביטוי? האם גבורה זה משהו משתנה, לפי החברה? על שאלות אלו ועוד ננסה לעמוד בדף הלימוד המשותף. בהצלחה. דף הלימוד מבוסס על מקורות של תוכנית הלימודים- תורת חיים

לפני שנתחיל, רשמו לפחות שלושה שמות של אנשים שאתם מגדירים אותם כגיבורים!

(שמרו רשימה זו לסוף הלימוד)

לפניכן דילמה- קראו אותה וענו על השאלות

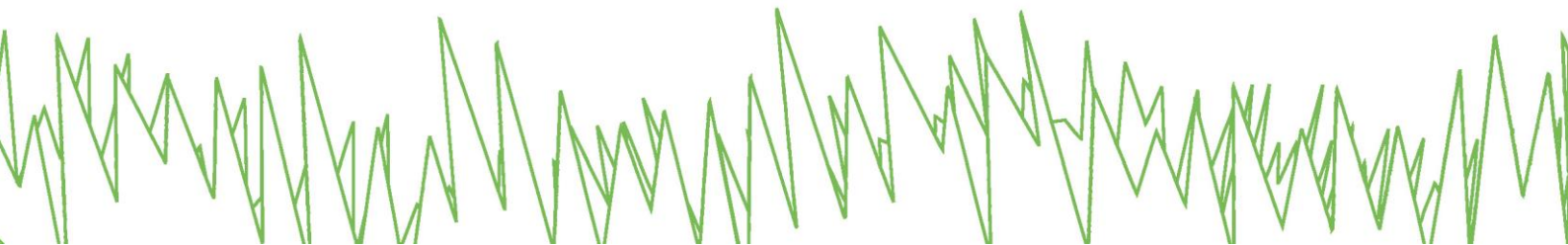
סירוב פקודה במהלך מלחמה

בסוף יולי '82, עשה אלוף-משנה אלי גבע, אז בן 32 ומפקד חטיבה סדירה של טנקי מרכבה, דבר שאף קצין של צה"ל בדרגתו לא העז לעשות מעולם. גבע התפטר מתפקידו כמפקד החטיבה על רקע אידיאולוגי.

הימים היו ימי המצור על ביירות במבצע שלום הגליל, שהתגלגל למלחמת לבנון, מלחמת השולל. התכנון במטכ"ל, שהמתין לאישור ביצוע, היה להיכנס למערב העיר ולכבוש אותה. גבע חשב שזה יהיה צעד מטורף. הוא הסתובב במשך שבועיים כשבכיסו מונח פנקס קוהינור כתום ובו משורבטות יותר מ-20 סיבות המסבירות מדוע לא להיכנס לעיר. הוא חשב שאזרחים, וביניהם ילדים רבים, ייהרגו, וכך גם חיילים שעל חייהם היה מופקד. הוא היה משוכנע שהשיקולים שהנחו את הדרג הקובע בצה"ל ובמשרד הביטחון יצאו מאיזון... אלי גבע ביקש לשחררו מתפקידו כמה"ט, רפול [אז רמטכ"ל] שחרר אותו מהצבא.

האירוע הפך לתקדים ולפרשה ציבורית שהדיה זעזעו את הארץ. יש אנשים הרואים בגבע, עד היום, גיבור, יש הרואים בו בוגד, שהצעד שעשה מהווה סכנה לשלום המדינה.

1. האם ניתן להכתיר את אל"מ אלי גבע בתור גיבור? -

2. קראו את נימוקיו של גבע להלן- האם דעתכן השתנתה?

לדברי גבע:

... "יהיה מי שיגיד שאני מתחסד ואולי צבוע, אבל אני אומר לך שלא ישנתי בגלל הדבר הזה ורק בגלל הדבר הזה. אני אחד שלא עושה חשבון לאף אחד ולשום דבר בדרך לעשות משהו שאני חושב שהוא אמיתי וחשוב. בגלל החיילים לא עשיתי את הצעד הזה שבועיים קודם, תוך כדי לחימה, בצורה יותר ברוטלית. הלב שלי היה חצוי כמפקד לחיילים לעומת הצורך לעצור את מצעד האיווולת הזה"...

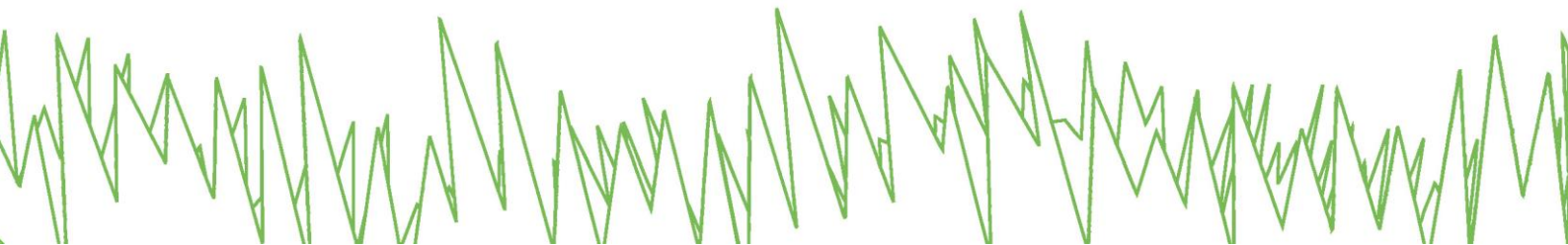
"ביקשתי מרפול להיות חייל. הוא שאל אותי: 'מה תעשה?' אמרתי לו את הדבר הראשון שעלה לי בראש, שאהיה תותחן. הייתי פעם תותחן טנק. הוא אמר לי: 'אז תצטרך לירות על ילדים ערבים'. אז אמרתי לו: 'אז אהיה חובש'... היה לי ברור שבצעד הזה גמרתי את המהלך הצבאי שלי, אבל חשבתי שאני חייב להראות לחיילים שאני לא הולך לשבת בבית אלא ממשיך להסתכן בממד האישי.

1. לאחר שדנתן על המקרה והאם אל"מ גיבור, נסו לענות : האם המושג גבורה מבלבל? מדוע?

2. נסו להגדיר מהי גבורה¹? היכן היא מתגלית? מתי אתן מרגישות גיבורות? מתי הרגשתן חלשות?

3. בחיים אנו ניצבים בפני דילמות בהם נדרש מאתנו לנקוט עמדה, כיצד לדעתך, מושג הגבורה מתקשר לעניין זה?

לפניכן מספר מקורות שאולי יתנו לכן אור על מושג הגבורה: עייני ב שופטים פ"ו (גדעון) שמואל א פרק יד – (יונתן נלחם במצב פלישיתים), שמואל א פרק יז (דוד וגוליית), שמות פ"א טו- כא (סיפור המילדות), וגם בברכות סא עמוד ב (סיפור מותו של ר"ע על לימוד תורה)

4. בתורה כתוב על נמרוד שהיה גיבור, כי הוא היה צייד. באילו מעשים באה לידי ביטוי גבורתו של הצייד?

חז"ל (וגם ספר משלי) בחרו להדגיש דווקא את הגבורה שבאיפוק לדוג': איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז), טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. אבות פרק ד

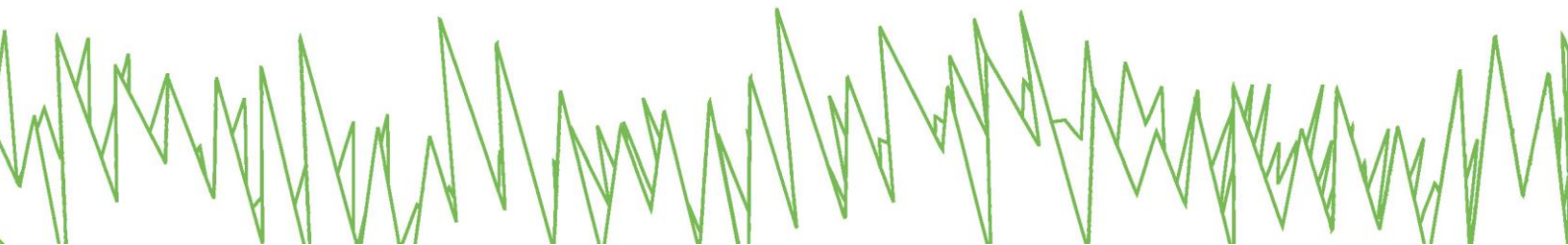
5. מדוע לדעתכם היה חשוב לחז"ל להדגיש תכונה זאת?

6. עיינו ברמב"ם והסבירו מדוע (אולי) חז"ל בחרו להדגיש את הגבורה שבויתור:

שמנה פרקים להרמב"ם - פרק ד

והרבה פעמים יטעו בני אדם ... ויקראו המוסרים עצמם לסכנה "גבורים" וכשיראו מי שהוא בתכלית זאת המדה, רצוני לומר שמוסר עצמו לסכנות ומוסר עצמו למיתה בכונה, ופעמים ינצל במקרה, יחשבוהו בזה ויאמרו עליו שהוא גבור... "גבור" הוא גם כן במעלות המדות, רצוני לומר, שינהיג כחותיו כפי הדעת [=השכל] והעצה, כמו שבארנו בפרק החמישי, והוא אומר (אבות פרק ד'), "איזה גבור הכובש את יצרו".

שאלת בחירה: קראו את דברי פנחס שדה או את השיר על רועי קליין וענו על השאלות.

קראו "חלק" מהשיר גבורה וענו על השאלות:

גבורה

מילים: רועי קליין-להן; עמיר בניון

כי גבורת המלחמה
טובה היא רק כשמקורה הוא ישר
אתה טהור, אתה יודע

יודע זה לא רק איך לא לשקר
תמיד בין שתי נקודות מחבר
הוא פנימי ואמיתי
והוא מקור של רחמים
וחסד אין סופי
אם יש בכך חסד
אתה תהיה גיבור

בחיים יש מצבים
שאת הנפש מוסרים לה
אין זמן ואין גבול
אתה הרי יודע
הגבורה הטהורה
היא גבורת המלחמה הזו
מי כמוך יודע

א. סמנו בשיר את התכונות שרועי מצביע עליהם כטובות!

ב. יש בשיר שתי גבורות מה ההבדל ביניהן? מי זוכה לאהדה?

ייתכן שאנו צריכים להגדיר אחרת את המושג "גבורה",

קראו את דברי פנחס שדה

פנחס שדה (סופר מאה ה-20 ישראל):

"הגבורה אינה פסגה. היא דרך העפלה שאין בה קפיצות. היסוד שבגבורה אינו האומץ, אלא הנכונות להקרבה עצמית. לאומץ שבגבורה יכול להגיע גם האיש המפחד, אם חזקה בו נכונות ההקרבה. הפחד הוא מעצור, והאיש הנכון יתגבר גם על המעצור הזה... הגבורה האמיתית מתגלה גם בחולין של יום יום. אנו רגילים לייחס את מושג הגבורה לצבאיות, מסיבה מובנת... אך אין זו הדרך היחידה... לא הפחדנות היא היפוכה של הגבורה אלא האנוכיות. האיש האנוכי יכול להיות אמיץ, אך גבור לא יהיה".

מה מסר העיקרי של דבריו? (סמנו אותו בקו)

א. מה ההיפך של גבורה? מדוע?

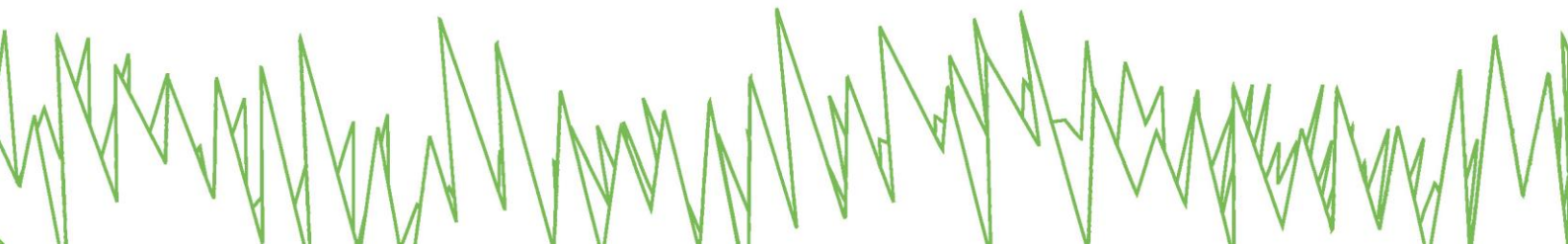
ב. תוכלו להביא דוג' לכלל שנותן פנחס שדה?

7. **אתגר/רשות:** עיינו במדרש שלפניכן, מה גורם לאדם להרגיש גיבור? האם זו גבורה אמיתית? אילו דברים עוזרים

לכן להרגיש גיבורות? (או מה גורם לכן להרגיש חולשה?)

מדרש אגדת בראשית פרק ל"ד

חובל גבור היתה לו ספינה. כבש את המים ואת הרוחות. באו עליו פירטין (שודדים) ועמד והרג את כולם. לאחר זמן הגיע לפתח חלימן (נמל) ובא עליו רוח קשה ונשברה ספינתו. התחיל מבקש רחמים מבני אדם; בבקשה מכם הצילו אותי! אמרו לו: אתמול היית מכבש את המים והורג את הפירטין - ועכשיו אתה מבקש מן האחרים שיצילו אותך! אמר להם: כל זמן שהיתה ספינתי קיימת הייתי גבור ולא הצטרכתי שייטעוני, ועכשיו נשברה ספינתי - נשבר כוחי

שאלות אסיף

א. לפי מה שלמדתן- איזה סוגי גיבורים יש? מה יכול להוביל אדם לגבורה?

- _____

ב. חזרו ורשמו שוב רשימה מחודשת של גיבורים! האם יש שינוי בדמויות? מדוע

- _____

שאלות היוצאות פנימה

1. מי אצלכן גיבור בבית? באילו מעשים אפשר לראות זאת?

2. חשבי מה בבית יכול לגרום לחולשה אצל אנשים שונים במשפחה?

3. האם אנו מכבדים את הגיבורים אצלינו בבית? אם לא חשבו כיצד ניתן לעשות זאת?

